

**Generalitat
de Catalunya**

**Observatori de la Cultura Ambiental. Informe de resultats. Juny,
octubre i desembre de 1999**

Enquesta encarregada per la Direcció General de Programació i Educació
Ambiental

Gener de 1999

RPEEO 177 b

Registre Públic d'Enquestes i d'Estudis d'Opinió de la Generalitat de Catalunya
Decret 25/1998, de 4 de febrer

OCA II
Observatori de la Cultura Ambiental octubre'99

-Informe de resultats-

CIF: B-59396655

octubre de 1999

Estudi realitzat per l'equip tècnic:

Eva Coronado i Mataix
Oriol Molas i Batalla

1. Introducció.....	pàg.2
Presentació.....	pàg.3
Objectius.....	pàg.4
Els índexs	pàg.5
Metodologia	pàg.7
2. Cultura mediambiental.....	pàg.8
Satisfacció amb el medi ambient.....	pàg.9
Valoració del Departament de Medi Ambient	pàg.9
Cultura mediambiental: els índexs OCA.....	pàg.10
IPA	pàg.10
ICA	pàg.12
OCA.....	pàg.14
3. InterOCA: Canvis i continuïtats	pàg.16
Evolució de la satisfacció amb el medi ambient.....	pàg.17
Evolució de la valoració del Departament de Medi Ambient.....	pàg.18
Evolució de la cultura mediambiental: els 'índexs OCA	pàg.19
IPA	pàg.19
ICA	pàg.21
OCA.....	pàg.23
4. Temes d'actualitat.....	pàg.24
Notícies publicades.....	pàg.25
Notorietat espontània de les notícies d'actualitat	pàg.26
Impacte social de les notícies publicades	pàg.28

1. Introducció

Presentació

La sensibilització o conscienciació ciutadana és fonamental en la protecció del medi ambient. El comportament quotidià és, sense dubte, un dels factors principals en la conservació de l'entorn i en la fita de construir una societat amb un desenvolupament sostenible. Així l'estudi i coneixement de la cultura ambiental és molt important per mesurar la salut del medi ambient d'una comunitat o país.

Tal i com es disposa de dades empíriques que assenyalen el comportament col·lectiu (tones de recollida selectiva de residus, contaminació atmosfèrica, etc...), també és necessari tenir mesures de l'actitud ciutadana, com un indicador més que permeti avaluar l'estat de la qüestió. Des d'aquesta perspectiva el Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya ha cregut oportú iniciar un seguit d'estudis que, de forma periòdica, permetin mesurar la cultura ambiental dels catalans i la seva evolució

En aquest sentit es crea l'**Observatori de la Cultura Ambiental**, que es compon, per una banda, d'estudis extensos i aprofundits, específics o genèrics, com el realitzat el passat mes de gener de 1999, i, per l'altra, d'un tracking d'observacions que es repeteixen al llarg del temps.

El present treball és el segon d'aquest segon bloc, dins d'una sèrie d'anàlisis paral·leles que es realitzaran durant 1999. En primer lloc, observa 3 índexs: l'IPA - Índex de Preocupació Ambiental -, l'ICA - Índex de Comportament Ambiental - i, com a resum dels dos primers, l'OCA - Índex de l'Observatori de la Cultura Ambiental -. Amb ells es pretén disposar d'uns indicadors que permetin observar l'estat i l'evolució de la sensibilització en la protecció i conservació del medi ambient.

Així mateix, també inclou, en un segon apartat, l'anàlisi de l'impacte social dels temes d'actualitat mediambiental noticiats. D'aquesta manera es podrà, primerament, conèixer en una més justa mesura l'anomenada "opinió pública" - que no publicada - i, seguidament, saber del suport popular a l'actitud presa, en aquests temes, per part del Departament de Medi Ambient.

Aquest darrer punt complementa el treball de Facts & Trends d'Anàlisi i Estratègia de la Informació. Així, es mesura l'impacte de l'actualitat sobre els mitjans de comunicació i sobre la ciutadania, determinant millor allò que efectivament interessa i preocupa i com es valora la tasca del Departament.

Objectius

Amb aquesta fita, es plantegen els objectius concrets següents:

- **Observar la cultura ambiental dels ciutadans (índex OCA) mesurant periòdicament:**
 - *La satisfacció amb l'estat del medi ambient a Catalunya*
 - *La valoració de la tasca del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya*
 - *La preocupació pel medi ambient*
 - *El comportament mediambiental*
- **Avaluar l'impacte de les informacions mediambientals publicades observant:**
 - *La notorietat de les notícies*
 - *L'adhesió als titulars*
 - *La valoració dels comportaments / actuacions al respecte del Departament del Medi Ambient*

Els índexs OCA

Mesurar la cultura mediambiental d'una societat és sempre molt relatiu, ja que hi ha moltes maneres d'enfocar el tema. Això no obstant l'OCA pretén observar l'evolució de la conscienciació mediambiental dels catalans i per això construeix un índex a partir del conjunt d'opinions i actituds expressades pels ciutadans.

En aquest sentit l'índex OCA és el compendi resultant d'un índex de preocupació (IPA) i un altre de comportament (ICA) que analitza diversos aspectes concrets. El grau de preocupació per problemàtiques mediambientals o la freqüència amb la qual s'actua respectant i protegint el medi ambient en el dia a dia, potser no són una mesura exacta de la realitat quotidiana, però sí que indiquen una predisposició o una sensibilització que bé podem entendre com a cultura mediambiental.

Òbviament, després caldrà contraposar aquest índex i les conseqüents conclusions amb altres observacions i dades empíriques que puguin determinar la coherència entre allò que es pensa o es diu amb allò que realment es fa.

L'OCA és, doncs, un índex més a tenir en compte a l'hora d'analitzar la qualitat mediambiental del nostre país i les seves perspectives. La prevenció és, sense dubte, una de les principals consignes ecologistes i aquesta depèn, en primer lloc, de la cultura mediambiental individual i col·lectiva.

IPA

L'IPA (Índex de Preocupació Ambiental) mesura, en una escala 0-100, la preocupació mitjana de la població sobre 8 temes concrets (Els incendis, la contaminació i qualitat dels aliments, la conservació i protecció del medi ambient, el consum i utilització de productes contaminants, la contaminació atmosfèrica, la protecció d'animals en risc d'extinció, l'ús que es fa de l'aigua i el canvi climàtic) que s'han considerat paradigmàtics de la problemàtica mediambiental a diferents nivells.

ICA

Amb l'ICA (Índex de Comportament Ambiental), també en una escala de 0 a 100, es pretén mesurar la conscienciació en els propis actes, la qual cosa no s'ha d'entendre sempre, malauradament, com el comportament real, sinó com la visió que es té d'un mateix. Els comportaments utilitzats com a mesura són: la utilització de les papereres públiques per llençar el paper; el fet de recollir les pròpies deixalles quan es va a la muntanya; la utilització dels contenidors de recollida selectiva de residus; la reutilització o reciclatge d'envasos, piles, paper, etc; l'estalvi d'aigua a la llar; el consum de productes ecològics i el fet de ser membre d'alguna organització ecologista.

Cal subratllar que ambdós índexs no són directament comparables, ja que fan referència a actituds (opinió i comportament) i temàtiques diferents. Cada un dóna la mesura de dos vessants diferents de la cultura mediambiental.

Índex OCA

Com a compendi de la preocupació i el comportament, s'ha creat l'índex OCA (Observatori de la Cultura Ambiental). És l'indicador resum (0-100) de l'actitud dels catalans envers el medi ambient i permetrà observar com evoluciona la conscienciació mediambiental al llarg del temps.

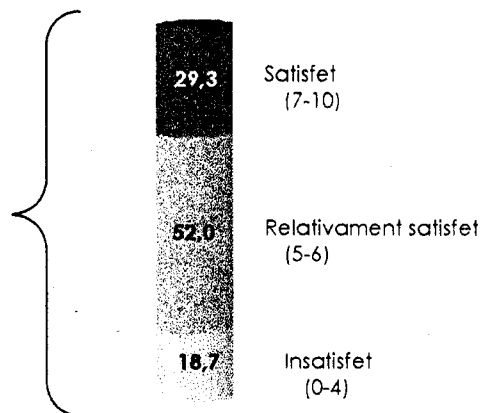
2. Cultura mediambiental

Satisfacció amb el medi ambient

Gràfic 1: Fins a quin punt està satisfet amb el medi ambient a Catalunya?

La majoria dels catalans aprova l'estat del medi ambient a Catalunya i la tasca del Departament de Medi Ambient.

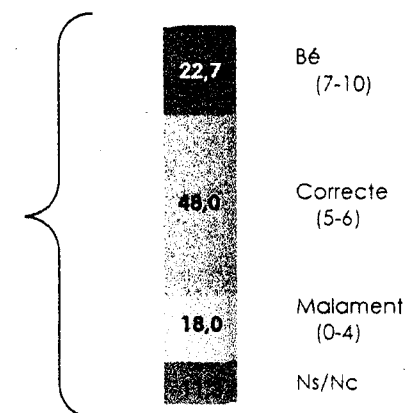
5,6

Valoració Departament de Medi Ambient

Gràfic 2: Vostè com valora la tasca del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya?

5,5

Això no obstant, però, s'exigeix més.

- La satisfacció amb el medi ambient és força generalitzada però, alhora, moderada i crítica.
 - Si bé el 81,3% dels catalans se situa per sobre el 5, en una escala de satisfacció 0-10, la majoria d'aquests tan sols es considera *relativament* satisfet.
 - Tot i que la satisfacció és moderada tant sols un 18,7% de la població es manifesta, clarament, insatisfeta.
- És evident, doncs, que la satisfacció amb el medi ambient i la tasca del Departament si bé superen l'aprovació ciutadana no gaudeixen del seu suport incondicional, evidenciant-se així l'exigència i/o voluntat de millora de la població catalana en matèria mediambiental.
- D'altra banda els catalans valoren l'actuació del Departament de Medi Ambient amb una nota mitjana de 5,5.
 - Tres quarts parts de la població aprova el Departament, però tan sols un 22,7% ho fa de forma clarament positiva.
 - Contràriament, només un 18% suspèn la seva tasca.

Cultura mediambiental: els índexs OCA

IPA

Índex de Preocupació Ambiental

- ⇒ El resultat mostra que els catalans tenen una alta preocupació pels problemes mediambientals que indicaria una alta sensibilització, en un primer nivell.

Hi ha una alta preocupació pels problemes mediambientals.

79¹

0-100

- ⇒ Des dels incendis fins al canvi climàtic, tots els temes tractats preocupen molt o bastant a la immensa majoria dels consultats.

Taula 1: Fins a quin punt està preocupat per ...?

	Preocupat	Ni preocupat ni despreocupat	No preocupat	Ns/Nc
Els incendis	96,0	2,0	0,7	1,3
Conservació i protecció del medi natural	88,0	6,0	4,7	1,3
Contaminació i qualitat dels aliments	86,7	4,0	8,0	1,3
Protecció d'animals en risc d'extinció	83,3	4,0	10,0	2,7
Consum i utilització de productes contaminants	82,0	6,7	9,4	2,0
L'ús que es fa de l'aigua	81,3	4,7	11,3	2,7
Contaminació atmosfèrica	80,6	9,3	9,4	0,7
Canvi climàtic	76,7	6,0	13,4	4,0

¹ Índex entre 0 i 100, resultat de la preocupació mitjana (0=gens...4=molt) en tots els temes analitzats en la taula 1.

- És clar que la desitjabilitat social juga en aquest context un paper important. És a dir, no és ben vist socialment que se sigui despreocupat o desinteressat per aquests temes.
 - De totes maneres, i encara que fos més producte de l'entorn social que del convenciment personal, aquests percentatges indiquen que és generalment acceptat que tots aquests aspectes són importants, ja que són molt pocs aquells que no n'opinen res, i també reals, ja que majoritàriament preocupen.
- Ara bé, evidentment no tots els problemes reben la mateixa atenció:
- Els incendis forestals, concretament, i la conservació i protecció del medi natural, en general, se situen al cap davant de la preocupació ciutadana.
 - Tot seguit se situa la preocupació per la contaminació i qualitat dels aliments, que tot i no tenir la mateixa notorietat que mesos enrera, manté la seva rellevància després dels escàndols sorgits abans de l'estiu.
 - La protecció d'animals en risc d'extinció, el consum i utilització de productes contaminants, l'ús que es fa de l'aigua i la contaminació atmosfèrica continuen sent temes força presents entre els ciutadans. Més de 8 de cada 10 individus mostren la seva preocupació per aquestes qüestions.
 - Els efectes del canvi climàtic ocupen l'últim lloc de les preocupacions mediambientals dels catalans. Això no obstant, però, obté un percentatge notable (77%).

ICA

Índex de Comportament Ambiental

➤ Hi ha la percepció de tenir un molt bon comportament mediambiental.

La gran majoria de catalans afirmen tenir un comportament exemplar amb el medi ambient.

692

0-100

- Si efectivament es fes allò que es diu es gaudiria d'una qualitat mediambiental excel·lent. I és que, un cop més, la desitjabilitat social juga un paper molt important en les actituds expressades.
- És clar, però, que hi ha comportaments molt més estesos que altres:

Taula 2: Comportaments mediambientals

	Sí	Alguna vegada	No	Ns/Nc	No n'hi ha
Quan és a la muntanya recull les seves deixalles	96,6	-	1,4	0,7	1,3
Utilitza les papereres públiques per llençar el paper	89,3	8,0	1,4	0,7	0,7
Intenta estalviar en l'ús de l'aigua a casa	82,7	8,7	8,0	-	0,7
Utilitza els contenidors de recollida selectiva de residus	80,6	4,7	14,0	-	0,7
Reutilitza o recicla envasos, piles, paper, etc	76,7	10,7	12,6	-	-
Consumeix productes ecològics	38,0	25,3	32,0	4,7	-
És membre d'alguna organització ecologista	3,3	-	96,7	-	-

² Índex entre 0 i 100, resultat de la freqüència mitjana (0=mai...4=sempre) dels comportaments de la taula 2.). Es pretén mesurar la conscienciació en els propis actes, la qual cosa no s'ha d'entendre sempre com el comportament real, sinó com la visió que es té d'un mateix.

- En primer lloc destaquen aquells comportaments més relacionats amb la conservació de l'entorn més immediat i que gairebé poden considerar-se com a requisits mínims d'un comportament cívic.
 - Així doncs, recollir les deixalles a la muntanya i utilitzar les papereres públiques per llençar els papers són pràctiques habituals per a gairebé la totalitat de la població.
- Un segon grup fa referència a comportaments que requereixen d'una major sensibilització i que afirmen practicar-los al voltant del 80% de la població.
 - L'estalvi d'aigua a casa, la utilització dels contenidors de recollida selectiva i, la reutilització i reciclatge de materials diversos són pràctiques menys habituals que les dues primeres, però, de totes maneres reflexen índexs d'adhesió molt alts.
- En un tercer nivell hi ha l'acte de comprar productes ecològics, la qual cosa només ho fa habitualment un 38% dels catalans.
 - És clar que aquest comportament demana d'una certa "militància" ja que requereix tenir especial cura a l'hora de seleccionar la compra i a voltes pot significar una major despesa econòmica.
- En darrer lloc, aproximadament un 3% dels consultats afirma pertànyer a alguna organització ecologista.
 - És una xifra exagerada, ja que suposaria que les associacions ecologistes reunirien més de 160.000 associats catalans. Degut als marges d'errors mostrals, aquesta dada només s'ha d'entendre com a merament orientativa.

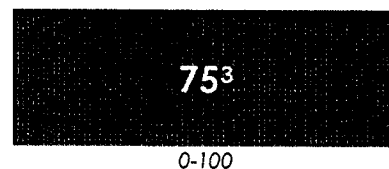
OCA

Índex de l'Observatori de Cultura Ambiental

L'índex OCA és la mitjana entre els índexs de preocupació i comportament, per tant, ofereix a priori una bona estimació del grau de cultura mediambiental que mostren els catalans.

⇒ Actualment aquest índex se situa en 75 i cal considerar-lo força positiu.

La cultura mediambiental dels catalans mostra una excel·lent predisposició.

- ⇒ Els catalans, en general, tenen una bona opinió de sí mateixos tant pel que fa a la preocupació com en l'exercici de comportaments respectuosos amb el medi ambient. Els ciutadans es creuen preocupats, sensibilitzats i conscienciats amb el seu entorn.
- I això és, sens dubte, el primer pas per aconseguir, properament, un comportament objectiu molt més respectuós amb el medi ambient.

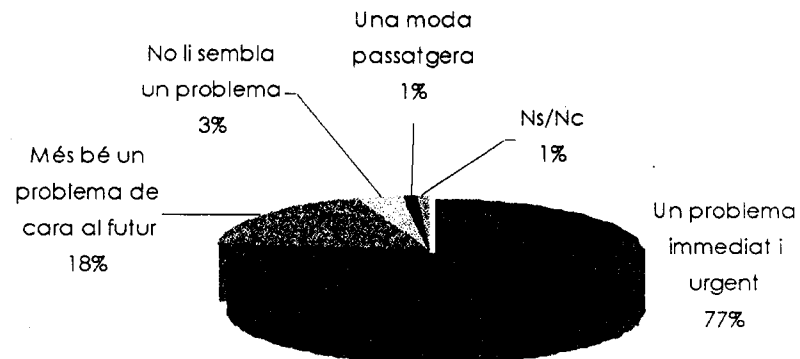
³ Índex de 0 a 100, resultant de les mitjanes obtingudes de les preocupacions i comportaments analitzats en l'IPA i l'ICA. És l'indicador resum de l'actitud dels catalans envers el medi ambient i permetrà observar com evoluciona la conscienciació mediambiental al llarg del temps.

Conservació del medi ambient

- Aquestes observacions coincideixen amb la importància atorgada a la conservació del medi ambient.
- Els valors mediambientals han esdevingut part de l'ètica personal i col·lectiva i existeix la creença generalitzada que la conservació del medi ambient és un problema immediat i urgent.

Gràfic 3: Per vostè la conservació del medi ambient és ...?

La conservació del medi ambient és un problema real i urgent per al 77% de la població catalana.

- Resta un nucli reduït menys conscienciat, que creu que aquest tema és més aviat un problema a resoldre de cara al futur, i una molt petita minoria que no ho percep com a un problema.

3. InterOCA: Canvis i continuïtats

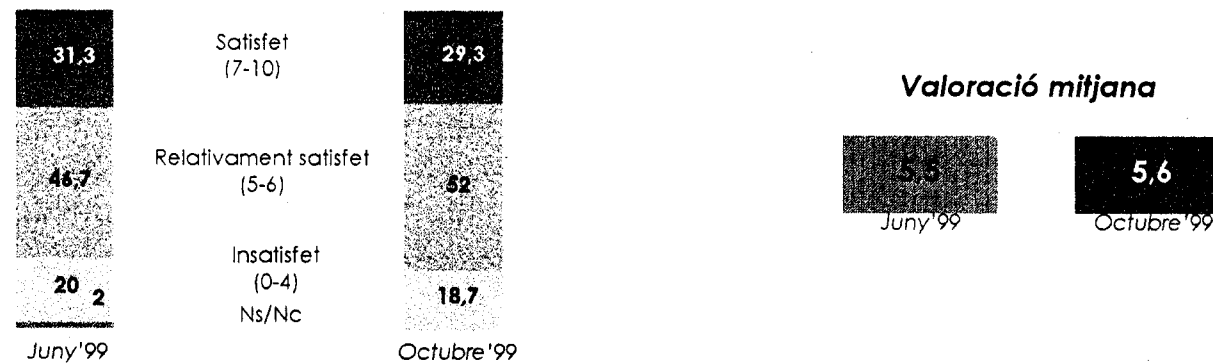
En aquest capítol s'analitzen els canvis i continuïtats entre les diferents observacions realitzades. En aquest cas es comparen les dades obtingudes aquest octubre amb les recollides el passat mes de juny.

Evolució de la satisfacció amb el medi ambient

- ➔ No s'han produït ni grans desastres ni grans avenços mediambientals en els darrers mesos, ni tampoc s'ha fet cap campanya comunicativa important, amb la qual cosa és lògic que no es produeixin canvis en la satisfacció dels catalans respecte el medi ambient.

Gràfic 4: Fins a quin punt està satisfet amb el medi ambient a Catalunya?

La satisfacció estructural amb el medi ambient se situa al voltant del 5,5.

- ➔ Les petites diferències numèriques no són en cap cas significatives i assenyalen al voltant del 5,5, en una escala de 0 a 10, la satisfacció estructural.
 - Seria preferible tenir més observacions per a poder fer afirmacions categòriques, però tot indica que aquest és el punt a partir del qual es pot incidir. És a dir, la disminució de la satisfacció a prop del 5 indicaria que la ciutadania percep un deteriorament important de l'entorn, mentre un augment vora del 6 assenyalaria el suport de la població a com s'estaria desenvolupant el medi natural.

Evolució de la valoració del Departament de Medi Ambient

- En la valoració del Departament de Medi Ambient s'ha produït un fet curiós; si per una banda hi ha un molt lleuger augment de la proporció de població (2,7 punts percentuals) que aprova la seva gestió, per l'altra ho fa més pobrament.

Gràfic 5: Vostè com valora la tasca del Departament de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya?

La gran majoria continua aprovant la tasca del Departament de Medi Ambient, tot i que rep una pitjor nota que abans de l'estiu

- La valoració mitjana ha disminuït d'un 5,8 a un 5,5, sobretot perquè hi ha un grup de catalans que ha passat d'apreciar la tasca del Departament d'entre 7 i 10 a tot just aprovar-la, atorgant-li una nota d'entre 5 i 6, en una escala de 0 a 10.
 - Si bé la variació en el percentatge d'aprovació (2,7 p.p.) no és prou significatiu, considerant els marges d'error de la present mostra, sí que ho és en el canvi qualitatiu d'apreciació (menys 10 p.p. de "bé" o "molt bé"; més 12,7 p.p. de simplement "ni bé ni malament")

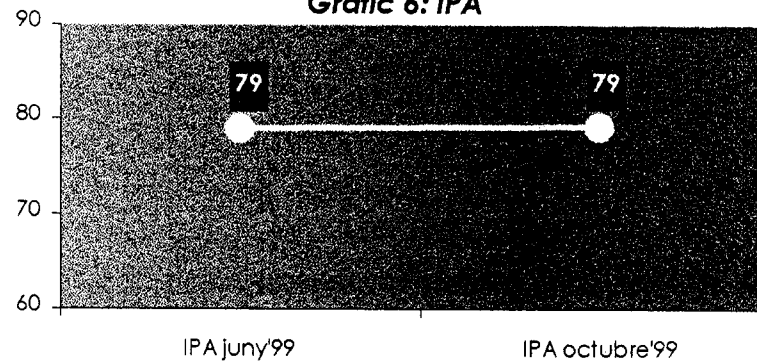
Evolució de la cultura mediambiental: els índexs OCA

IPA¹

Índex de Preocupació Ambiental

- ⇒ L'IPA s'ha mantingut igual (79) entre juny i octubre.
- La variació d'aquest índex està estretament relacionada a 3 possibilitats: creixement o decreixement de la conscienciació mediambiental a llarg termini; aparició d'alarmes molt importants en més d'un tema derivades de desastres ecològics; i/o campanyes fortes i efectives de sensibilització.

Gràfic 6: IPA

- Cap d'aquestes circumstàncies s'ha donat durant aquest període de temps, amb la qual cosa se subratlla el 79 com a valor estàndard de l'IPA el 1999.
- A partir d'aquí és podrà observar la seva evolució que poc a poc hauria d'esperar-se que augmentés.

¹ Índex entre 0 i 100, resultat de la preocupació mitjana (0=gens...4=molt) en tots els temes analitzats en la taula 1.

- La pròpia naturalesa de l'índex (extret d'un cúmul de preguntes) fa que sigui relativament estable si no es produeix un canvi estructural, però és clar que no tots els temes mediambientals desperten sempre la mateixa preocupació.
- Durant els darrers 3 mesos la preocupació per 7 dels 8 temes analitzats no ha canviat significativament, però hi ha una excepció.

Taula 3: Fins a quin punt està preocupat per ...?

	Preocupat	
	Juny '99	Octubre '99
Els incendis	97,3	96,0
Conservació i protecció del medi natural	87,3	88,0
Contaminació i qualitat dels aliments	94,7	86,7
Protecció d'animals en risc d'extinció	80,6	83,3
Consum i utilització de productes contaminants	84,7	82,0
L'ús que es fa de l'aigua	80,6	81,3
Contaminació atmosfèrica	82,0	80,6
Canvi climàtic	77,3	76,7

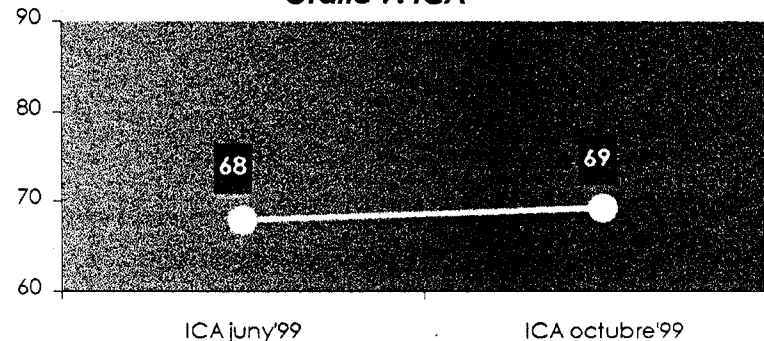
- La preocupació per la contaminació i qualitat dels aliments ha disminuït 8 punts percentuals, tot i que encara és superior al 85%.
 - És evident que els escàndols pels casos de les dioxines i d'intoxicacions per consum de Coca-cola a Bèlgica van augmentar la sensibilització respecte aquest tema. Amb el temps s'afebleix el seu record i per molt que continuï sent important ja no genera la mateixa alarma.

ICA²

Índex de Comportament Ambiental

- ⇒ L'ICA ha augmentat molt lleugerament de 68 a 69. Això, encara que no pot considerar-se estructural o consolidat, significa que ha millorat el comportament mediambiental dels catalans, o com a mínim la seva predisposició.

Gràfic 7: ICA

- ⇒ Estudiant comportament a comportament es pot concloure que efectivament no ha canviat en la majoria de casos, però sí que s'ha avançat en dos temes.

Taula 4 Comportaments mediambientals

	Sí	
	Juny'99	Octubre'99
Quan és a la muntanya recull les seves deixalles	86,6	96,6
Utilitza les papereres públiques per llençar el paper	92,6	89,3
Intenta estalviar en l'ús de l'aigua a casa	71,3	82,7
Utilitza els contenidors de recollida selectiva de residus	80,7	80,6
Reutilitza o recicla envasos, piles, paper, etc	72,0	76,7
Consumeix productes ecològics	41,3	38,0
És membre d'alguna organització ecologista	2,0	3,3

² Índex entre 0 i 100, resultat de la freqüència mitjana (0=mai...4=sempre) dels comportaments de la taula 4. Es prefereix mesurar la conscienciació en els propis actes, la qual cosa no s'ha d'entendre sempre com el comportament real, sinó com la visió d'un mateix.

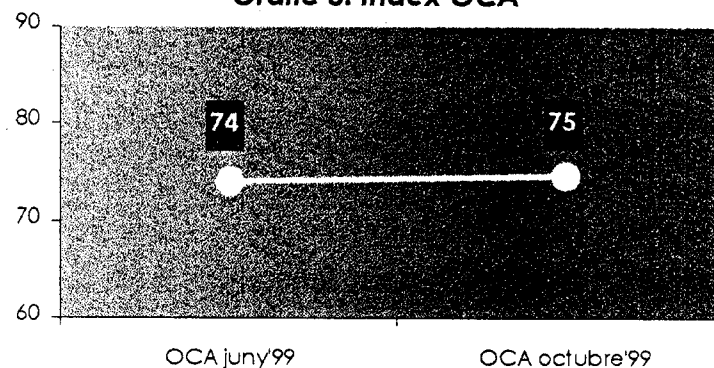
- Després de l'estiu ha augmentat el nombre de persones (10 p.p.) que afirmen recollir les seves deixalles quan són a la muntanya.
 - Definitivament s'ha accentuat la sensibilitat en la importància de no degradar els espais naturals just després del període del seu màxim ús.
- També s'ha de subratllar el notori augment en el percentatge de població (11,4 p.p.) que estalvia aigua a la llar.
 - Aquesta dada haurà de contrastar-se amb les xifres reals de consum domèstic.
 - Si es confirma és un avenç molt important, ja que s'haurà aconseguit una sensibilització efectiva en la necessitat d'un ús racional de l'aigua.
 - Si no és així, s'haurà de pensar que de moment tan sols s'ha aconseguit fer més present l'existència de la problemàtica en el malbaratament d'aquest recurs.
 - Un altre fet destacat és que aquest canvi d'actitud es produeix després d'una campanya comunicativa de les institucions públiques.
 - D'entrada s'ha d'afirmar que ha estat exitosa en el seu primer objectiu de sensibilització, però si a més a més aconsegueix un canvi de comportament real, voldrà dir que algunes iniciatives públiques dirigides a conscienciar a la població poden ser altament útils i efectives.

OCA³

Índex de l'Observatori de Cultura Ambiental

- ⇒ El gairebé imperceptible augment de l'IPA i el un poc més clar millorament de l'ICA es tradueix en un molt lleuger abans en l'índex OCA.
 - Això vol dir, que encara que sigui per dècimes, la cultura mediambiental dels catalans ha millorat en aquests darrers mesos o, més concretament, reforça la seva relativa bona salut.

Gràfic 8: Índex OCA

- Cal, però, ser conscients que aquesta variació és força insignificant des d'una perspectiva general i que pot ser que sigui el resultat d'un efecte temporal.
 - L'estiu és una època especial que pot haver-hi influït i caldrà estudiar futures observacions per a poder afirmar si hi ha algun tipus de tendència o simplement és un fet circumstancial.
- ⇒ Sigui com sigui, el valor inicial de l'índex OCA, que procura donar mesura de la cultura mediambiental catalana, se situa entre 74 i 75. A partir d'aquí podrà analitzar-se la seva evolució.

³ Índex de 0 a 100, resultant de les mitjanes obtingudes de les preocupacions i comportaments analitzats en l'IPA i l'ICA. És l'indicador resum de l'actitud dels catalans envers el medi ambient i permetrà observar com evoluciona la conscienciació mediambiental al llarg del temps.

4. Temes d'actualitat

Notícies publicades

Per a l'estudi de l'impacte als mitjans de comunicació d'informacions relacionades amb el medi ambient es prenen les dades recollides per Facts & Trends. Això no obstant, durant el mes d'agost no s'ha analitzat la premsa i tan els darrers dies de juliol com els primers de setembre acostumen a ser períodes de baixa intensitat mediàtica. En aquest sentit s'han seleccionat les notícies més notòries, tot i que només el tema del canal Segarra-Garrigues ha superat els 100 uie (unitats informatives de valor equivalent) durant el mes de setembre.

	P	NN
1 Incompliment Llei de residus (reciclatge deixalles orgàniques)	3	152 ¹
2 Propera construcció del canal Segarra-Garrigues	133	-
3 Projecte de construcció d'una central eòlica a Montsant	16	51
4 La contaminació acústica (queixes soroll a Gavà Mar)	4	52

Font: Facts & Trends, número 56, 30 de setembre de 1999

Així mateix s'ha introduït el tema dels incendis, de presència obligada passat l'estiu, doncs és l'època de màxim risc.

¹ Aquest valor és el resultat de la suma de l'impacte en l'anterior trimestre (136 uie) i noves notícies publicades darrerament (19 uie).

Notorietat espontània de les notícies d'actualitat

- No hi ha cap de les notícies publicades que hagi tingut un gran impacte entre la població. La majoria dels temes d'actualitat esmentats són genèrics i fan referència a preocupacions generals sobre el medi ambient.
- A més a més, gairebé 1 de cada 3 ciutadans (31,3%) no recorda, espontàniament, cap notícia d'actualitat relacionada amb el medi ambient.

No hi hagut notícies de gran impacte, la qual cosa, al mes d'octubre, assenyala un estiu tranquil pel que respecta a incendis.

Per vostè quines són les 2 notícies d'actualitat més importants sobre el Medi Ambient?

	%
Contaminació	16,7
Canvi climàtic	13,3
Incendis	10,7
Nuclear	8,7
Reciclatge	8,7
Depuradores	8,7
Contaminació dels rius	8,7
Boscós	6,0
Contaminació del mar	3,3
Altres	13,3
Ns/Nc	31,3

- Allò més mencionat espontàniament fa referència a la contaminació, especialment l'atmosfèrica i els problemes relacionats amb el possible canvi climàtic. Ambdós no han estat noticiats especialment, però és clar que són força presents en l'imaginari col·lectiu.

- Tot i que són impactes minoritaris cal fer esment en alguns temes d'actualitat que sorgeixen entre la població més informada.
 - En primer lloc aproximadament un 10% dels consultats han esmentat els incendis. És inclús una xifra menor a la recollida en el passat estudi del mes de juny, la qual cosa indica la bondat d'aquest estiu. Era major l'alarma en època de prevenció que no pas la creada per les conseqüències passat el màxim risc. Segurament un any dolent es traduiria en una molt major presència tan mediàtica com social.
 - Per altra banda, el mateix dia que es realitzava el treball de camp (30-9-99) sorgia la notícia del desastre nuclear del Japó. Així, no ha estat possible recollir l'impacte real que ha tingut aquest tema i tan sols indica aquella gent que va assabentar-se el primer dia de difusió i, alhora, que va ser entrevistada tot just després dels informatius radiofònics o televisius.
 - Més difícil és analitzar en quina mesura el retard en l'acompliment de la llei de residus és present entre els catalans. Efectivament hi ha qui ha mencionat el problema de les deixalles orgàniques, però la majoria d'aquells que han fet referència al reciclatge ho han fet de forma molt genèrica i ambigua ("reciclatge", "deixalles",...).
 - Un cas molt similar succeeix amb el tema de les depuradores, ja que si bé algunes persones han assenyalat directament notícies relacionades amb la propera construcció de la Depuradora del Prat de Llobregat, s'hi sumen d'altres que mencionen "depuradores", "trituradores" o "abocadors" sense concretar-ne res més.

Impacte social de les notícies publicades

- Malgrat que com s'ha pogut observar espontàniament hi hagut poques referències a incendis, quan s'ha qüestionat suggeridament pel coneixement d'incendis, que s'hagin produït aquest estiu, la gran majoria (87,3%) de la població afirma haver-se'n assabentat com a mínim d'un.

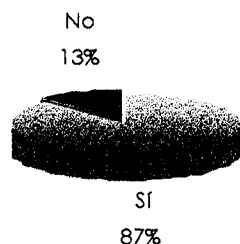
	Coneixement
1 Incendis aquest darrer estiu	87,3%
2 La contaminació acústica (queixes soroll)	64,7%
3 Incompliment de la Llei de residus (reciclatge deixalles orgàniques)	42,0%
4 Propera construcció del canal Segarra-Garrigues	39,3%
5 Projecte de construcció d'una central eòlica a Montsant	24,0%

- Encara que molt sovint no es feia referència explícita i específica a les queixes pel soroll a Gavà Mar (notícia publicada extensament a El Periodico), també un majoria (64,7%) dels consultats afirmen haver-se assabentat de queixes per la contaminació acústica en certes zones de Catalunya.
- La resta de notícies analitzades han tingut un impacte molt menor.

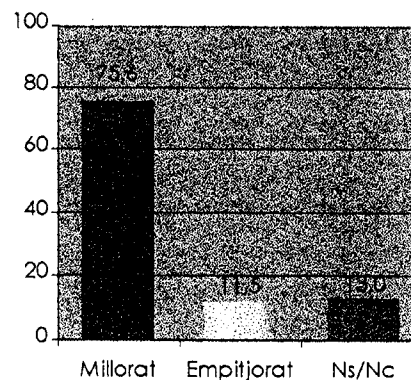
Incendis aquest darrer estiu

- Tot i que gairebé 9 de cada 10 entrevistats afirma saber d'algun incendi en aquest darrer estiu, és clar que no han estat de gran consideració, ja que no s'han assenyalat, espontàniament, com a notícies importants.

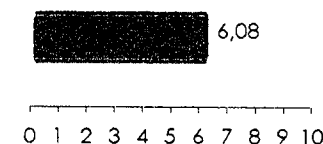
Coneixement

Valoració

Valoració DMA

- Aquesta apreciació és subratllada per la clara percepció de millora.
 - El 75% dels catalans creuen que la situació ha millorat respecte els darrers anys i tan sols un 11% creu que s'ha empitjorat.
- Evidentment, les causes d'un millor o pitjor any són molt diverses i depenen de múltiples factors, molts d'ells incontrolables, però, sense dubte, la imatge del Departament de Medi Ambient hi està relacionada.
 - En aquest sentit 3 de cada quatre persones aproven la tasca del Departament en relació als incendis i obté una nota de 6,1.

Responsabilitat:

La complexitat de la lluita contra el foc, que demana d'una molt important feina de prevenció i, per tant, de sensibilització, afecta a moltes institucions públiques. És clar que les administracions no són els causants dels focs, però se'ls atribueix una important responsabilitat política a l'hora d'evitar-los o sufocar-los. Les seves tasques poden anar des de la promoció de la neteja dels sotaboscós o la qualificació de zones protegides, fins a la gestió de l'extinció o a la penalització als causants humans, entre moltes d'altres.

- En aquest sentit s'ha volgut saber a qui s'assenyala com a màxim responsable polític de la prevenció contra els incendis, part en la qual el Departament de Medi Ambient hi té un paper efectiu.
- El resultat és que la població distribueix, gairebé de forma equitativa, les responsabilitats entre els Departaments de Governació (23%), Medi Ambient (21%) i els Ajuntaments (19%).

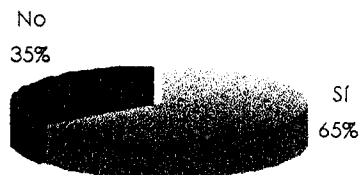
Qui creu que és el màxim responsable polític de la prevenció contra els incendis?

	%
Departament de Governació	22,7
Departament de Medi Ambient	20,7
Ajuntaments	19,3
Departament d'Agricultura	4,7
Departament de Presidència	3,3
Consells Comarcals	2,7
Altres	9,3
Ns/nc	17,3

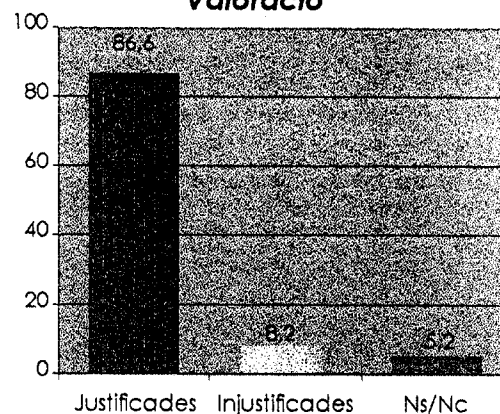
La contaminació acústica

- Només han estat publicades dues notícies relacionades amb la contaminació acústica. La primera i més notòria ha estat a conseqüència de la realització, per part dels veïns, d'un estudi tècnic dels sorolls produïts per la proximitat de l'Aeroport de Barcelona a Gavà Mar. La segona ha estat la iniciativa del Departament de Medi Ambient de realitzar un cadastre sònic com a pas previ a un control efectiu de la contaminació acústica a Catalunya. Això no obstant, aquesta darrera informació ha tingut molt poc ressò entre els mitjans de comunicació.
- De totes maneres, analitzant les respostes dels entrevistats en més profunditat és possible concloure que tampoc la notícia originada a Gavà hagi tingut un gran relleu, ja que sempre es feien referències genèriques.
- La majoria de la gent (64,7%) diu haver vist, llegit o sentit a parlar de les queixes que es produeixen pels alts índexs de sorolls en certs llocs de Catalunya.

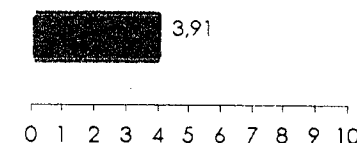
Coneixement

Valoració

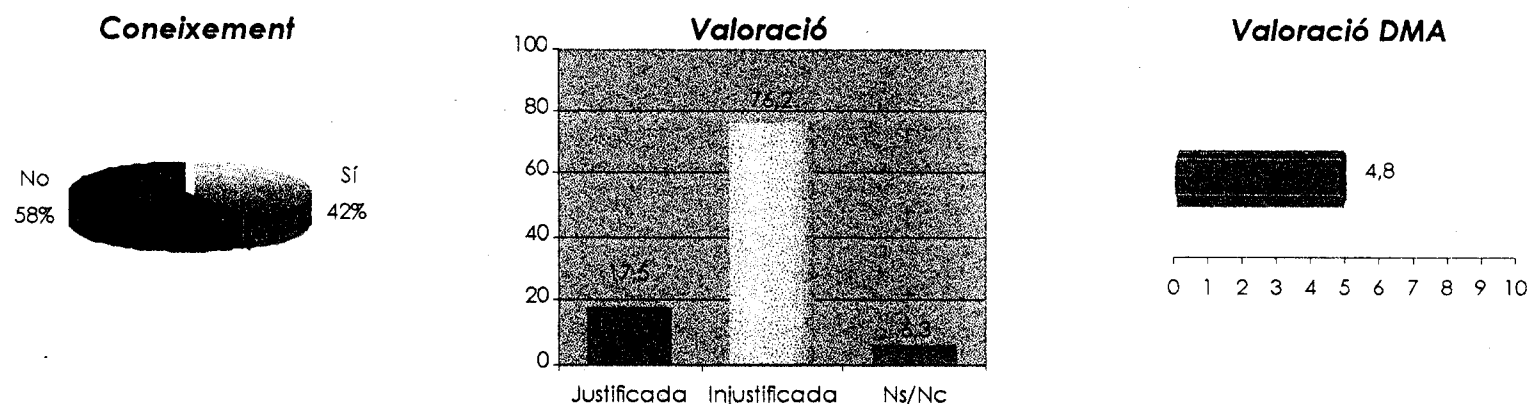
Valoració DMA

- D'aquests gairebé tots (87%) creuen que aquestes protestes són justificades, és a dir, que hi ha una alta contaminació acústica al nostre país.
- Allò que més sorprèn, però, és com això afecta negativament a la imatge del Departament de Medi Ambient que és clarament suspès (3,9) en la lluita contra el soroll.
 - Tan sols 1 de cada 3 coneixedors de la polèmica aprova la seva tasca, per més d'un 44% que pensa que ho fa malament o molt malament.
- No és absolutament necessari creure que la majoria de catalans atribueix la responsabilitat de lluitar contra el soroll únicament al Departament de Medi Ambient, però si resulta que es percep un problema (noticiat i justificat) que no se soluciona i es qüestiona pel paper d'un responsable polític en el tema, és lògic que es cregui que no està sent efectiu.
 - No es tracta de saber qui en té la culpa o qui ha de posar-hi remei, sinó que si el Departament de Medi Ambient està intentant lluitar contra la contaminació acústica, és clar que, de moment, no se n'està sortint.
 - En aquest sentit la iniciativa d'un cadastre sònic podria haver estat molt ben acollida, però no ha arribat a la gent i aquesta valora aquí uns resultats finals.

Incompliment de la llei de residus

- La majoria de catalans (58%) no s'ha assabentat de l'incompliment de la llei de residus per part de la gran majoria dels municipis més importants.
 - Ara bé, no és gens menyspreable el percentatge de població (42%) que sap que els municipis grans encara no reciclen les deixalles orgàniques tal i com estava previst.

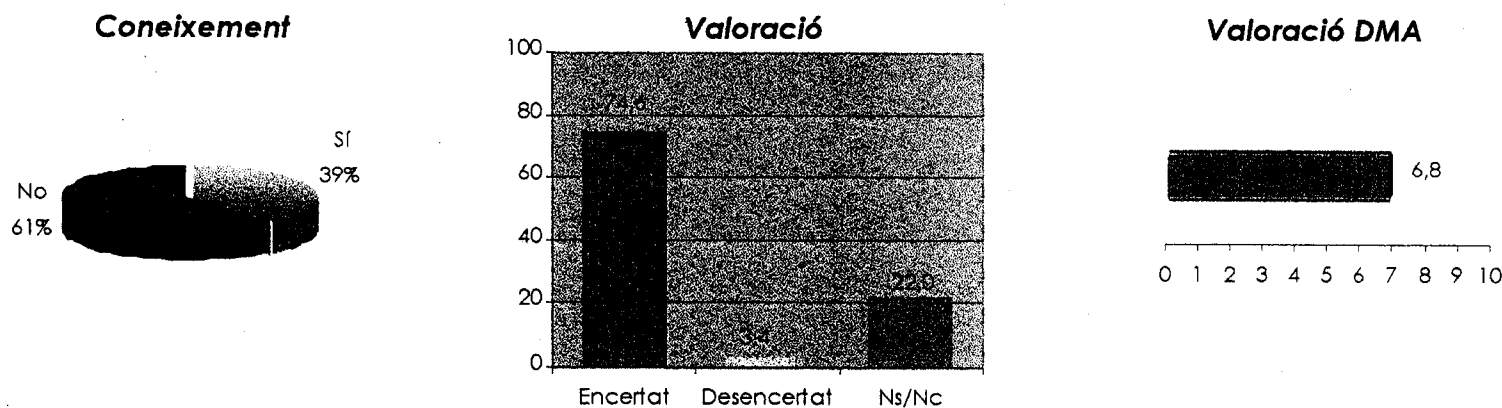

- Tot i que en les informacions publicades s'exposaven raons que explicaven i feien entenedor el retard, 3 de cada 4 persones coneixedores del problema creuen que la demora és injustificada.
 - Sembla, doncs, que hi ha una alta exigència en la consecució immediata de la recollida selectiva de deixalles orgàniques i inorgàniques.
- En aquest sentit, i de forma semblant al cas anterior, la valoració del Departament de Medi Ambient en la promoció del reciclatge i la recollida selectiva és negativa.

- Tot just un 16% creu que ho està fent bé o molt bé, per un 38% que considera que no ho fa ni bé ni malament i un 42% que desaprova la seva tasca. El resultat és un suspès 4,8.
 - La situació és com en el cas de la contaminació acústica deguda a la valoració que es fa dels resultats finals. El paper del Departament és molt important, però hi ha un problema d'implementació que no és observat per la població. Si hi havia una llei que preveia que en l'actualitat els grans municipis de Catalunya haurien d'estar recollint selectivament les deixalles orgàniques i no ho fan, és clar que el Departament de Medi Ambient no està assolint els seus objectius.
- ➔ Comparant aquestes dues darreres valoracions (3,9 i 4,8) amb la valoració global del Departament (5,5) es comprova que aquests temes no tenen un efecte directe en la imatge institucional. El fet que les problemàtiques mediambientals siguin molt complexes dilueix l'atribució de responsabilitats simples. Això no obstant, però, si contínuament es publicuessin notícies com les dues darreres analitzades, podrien fàcilment danyar la credibilitat en l'eficàcia del Departament.

Canal Segarra-Garrigues

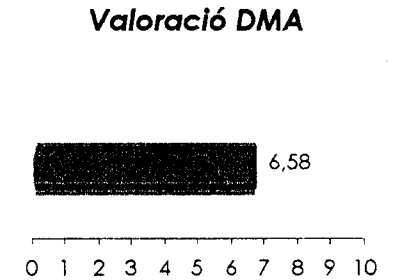
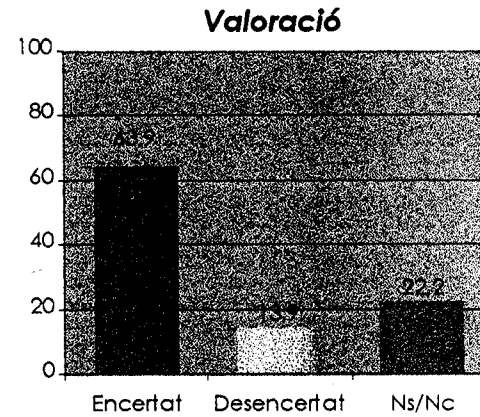
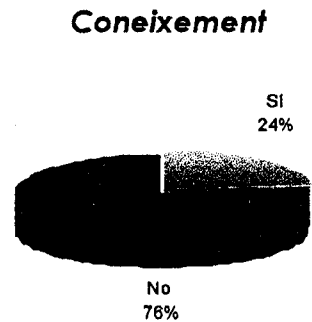
- De moment menys del 40% dels catalans saben de la propera construcció del Canal Segarra-Garrigues.
 - Cal subratllar que aquest desconeixement pot ser momentani, ja que la notícia es produeix tot just abans del present treball de camp, encara que no han sorgit noves informacions publicades notòriament, els darrers dies.

- De totes maneres, l'absoluta majoria d'aquells que coneixen el tema creuen que el projecte és encertat.
 - Potser destaca que un 22% sembla que no té informació suficient per a poder-ho valorar.
- Així, la tasca del Departament de Medi Ambient en aquest tema és clarament recolzada amb un 6,8, encara que és una nota atorgada per una minoria informada, ja que el desconeixement de la notícia o dels seus detalls no permet fer apreciacions a gairebé el 73% de la població.

Central eòlica al Montsant

- Tot i la intervenció directa del president Jordi Pujol, la localització del tema ha limitat la difusió de la polèmica construcció de la central eòlica al Montsant.
 - De totes maneres 1 de cada 4 consultats afirma conèixer el projecte.

- No sembla que la polèmica en sí hagi transcendit gaire, ja que la majoria (64%) creu que és un projecte encertat, per tan sols un 14% que és contrari i un 22% que no sap o no contesta.
 - Es dóna el cas que la notícia es generava per l'oposició dels veïns al projecte i a les declaracions de Jordi Pujol en el sentit d'aturar-lo.
 - Cal pensar, doncs, que la majoria dels qui han sentit a parlar de l'esmentada central valoren més la idea de construir una central que generi electricitat a partir del vent, que no pas el cas concret del Montsant, amb els seus problemes.

- ➔ Des d'aquesta perspectiva el Departament de Medi Ambient obté un 6,6 en aquest assumpte.
 - I és que mentre un 52,8% aprova la seva tasca, tan sols un 13,9% la suspèn, restant gairebé un terç sense posicionar-se.
 - Allò més interessant, però, és que és a Tarragona on hi ha un major percentatge de favorables al projecte i on es valora millor al Departament.